

Bediüzzaman iâşesini nasıl temin etmiş?

“Üstadın anne ve babası kimdir? Ne iş yaparlar? Ne ile geçinmişlerdir? Üstad hem hiç hediye kabul etmemiş, hem hep sürgün olmuş, diyar diyar gezmiş rızâ-yı İlâhî için. Üstad iâşesini nasıl temin etmiş?”

Bitlis’in Hizan kazâsının Nurs köyünde milâdî 1878 tarihinde dünyaya gelen Üstad Saîd Nursî’nin annesi Nurs köyü yakınlarından Bilkan köyünden Nuriye hanım, babası ise Mirzâ Efendi’dir. Annesi de, babası da takvâ ehli olup, köyde çiftçilik yapmaktadırlar. Küçük yaşından itibaren her şeyin nedenini ve niçinini öğrenmek isteyen sorgucu bir tabîata sahip olan Saîd, dokuz yaşına geldiğinde bir medrese talebesi olan ağabeyi Abdullah’ın derslerine merak duymaya başladı. Bir süre ağabeyinin derslerini takip ettiyse de, daha sonra bununla iktifâ etmeyip anne ve babasından izin isteyerek Hizan Şeyhi’nin yaylasına okumaya gitti. Bu sıralarda on yaşlarında bulunuyordu ve fevkalâde istidât ve kâbiliyeti hocalarının dikkatinden kaçmamıştı.

Bir gün hocaları bu kâbiliyetin yetiştigi aile ocağını görmeye karar verirler ve Saîd’in baba ocağına gelirler. O esnada babası çifte gitmiştir. Nuriye hanım misâfirleri kabul eder ve onlar için evin önündeki ağacın altına hasır ve pösteği serer. Az sonra Mirzâ Efendi ağızları bağlı iki inek ve öküzle çıkagelir. Saîd’in hocası, harman zamanı olmadığı halde hayvanların ağzını niçin bağladığını sorduğunda, Mirzâ Efendi: “Efendim, bizim tarla biraz uzaktır. Yolda bir çok kimsenin tarla ve mahsulünden geçiyorum. Hayvanların ağzı bağlı olmazsa, başkalarının mahsullerinden yiyebilirler. Ekmeğimize haram lokma karışmasından korkuyorum” der. Saîd’in hocaları ise: “Elbette böyle bir anne ve babadan, böyle bir evlât beklenir!” hükmüne varırlar.

Üstad Saîd Nursî, hayatı boyunca hediye kabul etmemiş; iktisat ve bereketle yaşamıştır. İktisat ve tutumlu olmak, İslâmiyetin mühim bir emridir. Bunun zıddı israftır ve Kur’ân şiddetle nehy eder.¹ Peygamber Efendimiz (asm), “İktisat eden maişetçe aile belâsını çekmez”² buyurarak iktisadı emretmekte, “Kanaat bitmeyen bir hazînedir”³ buyurmak sûretiyle de kanaatin ancak iktisatla ulaşılabilecek yüksek

bir hazîne olduğunu haber vermektedir. Bu emir ve nehiylere göre hayatını tanzim eden, yani israfsız iktisatlı ve kanaat zenginliği içinde yaşayan bir insanın, Peygamber (asm) müjdesiyle iktisat ve kanaatin bereket ve kerâmetine mazhar olması çok görülmemelidir. Bediüzzaman, bizzat nefsinde yaşadığı bu hakikati kuvvetli bir itikad halinde şu satırlarına da yansıtmıştır: “Sizi bütün kuvvetimle temin ederim ki; kanaat ve iktisat, maaştan ziyade sizin hayatınızı idame ve rızkınızı temin eder.”⁴

Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede iki sene dostlarının icbârıyla maaş alan, fakat maaşını millet malı kabul ettiği için onunla kitap bastırıp millete meccânen dağıtan Saîd Nursî Hazretleri, iktisat ve bereketle yaşadığını, Kur'ân hizmetinin bir kerâmeti olarak erzâk hususunda ikrâm-ı İlâhiye mazhar bulunduğunu⁵ kaydeder. Bu ikrâmları bir sır olarak sakladığı ve ifşâ etmek istemediği halde, kendisine ne ile yaşadığını ısrarla soranlara anlatmak zorunda kalır. Hatıralarından bir kısmı kitaplarına da alınmıştır.

Bir gün, dağda, yanında mübârek bir misâfiri vardır. Çarşamba günü geldiğinde ekmekleri tükenmek üzeredir. Misâfirine, “Git, ekmek getir” dediyse de, misâfiri; “Cuma gecesi senin yanında bu dağda berâber duâ etmek arzu ediyorum” deyince, “Tevekkelnâ ale'llâh! Kal!” der. Sonrasını kendi lisanından dinleyelim: “Küflenmiş bir parça ekmeğimiz var; bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün nasıl yapacağız ve bu sâfî kalp adama ne diyeceğim?” diye düşünmede iken, birden bire başım çevrilir gibi başımı çevirdim. Gördüm ki, koca bir ekmek, katran ağacının üstünde, dalları içinde bize bakıyor.”⁶

Üstad Saîd Nursî'nin bu iktisat bereketine nasıl ulaştığını kavramak için, sanırım şu satırlara bakmamız yeterli olacaktır: “Şu üstümdeki sakoyu yedi sene evvel eski olarak almıştım. Beş senedir elbîse, çamaşır, pabuç, çorap için dört buçuk lira ile idâre ettim. Bereket, iktisat ve rahmet-i İlâhiye bana kâfi geldi.”⁷

Rahmetullahi aleyh.

Dipnotlar:

- 1- A'râf Sûresi, 7/31;
- 2- Müsned, 1/447
- 3- Fethu'l-Kebîr, 2/309
- 4- Mektûbât, s. 407
- 5- Mektûbât, s. 68
- 6- A.g.e., s. 69

7- A.g.e., 70